Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1923 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om åstadkommande av ökad kontroll över sjukkassor.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 57, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Berglund* föreslagit, att riksdagen måtte besluta ett tillägg till 91 § sjukkasselagen av förslagsvis följande lydelse:

"Tillsynsmyndigheten äger förordna en revisor att med de av sjukkassan utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och sjukkassans räkenskaper. Den sålunda förordnade revisorn äge av kassan uppbära arvode till belopp, som bestämmes av tillsynsmyndigheten."

Beträffande de skäl, som ligga till grund för motionärens hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionens innehåll.

Över motionen har utskottet, i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärt yttrande av socialstyrelsen. Det yttrande, som i anledning härav inkommit, finnes fogat såsom bilaga vid detta utlåtande; och hänvisar utskottet till dess innehåll.

Motionen åsyftar att medelst införande av en bestämmelse i lagen om sjukkassor den 4 juli 1910 få möjliggjort för tillsynsmyndigheten för registrerade sjukkassor (socialstyrelsen) att till vinnande av en mera effektiv kontroll från det allmännas sida över dylika kassor förordna en revisor att med

de av respektive sjukkassa utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och sjukkassans räkenskaper.

Redogörelse för gällande föreskrifter angående kontroll över registrerade sjukkassors förvaltning och räkenskaper.

Enligt 45 § i sjukkasselagen skola beträffande registrerade sjukkassor styrelsens förvaltning och sjukkassans räkenskaper granskas av minst två för högst tvenne år utsedda revisorer, vilka, därest ej i stadgarna föreskrivits annat sätt för deras utseende, skola väljas å sjukkassesammanträde. Valbarhet till revisorer är ej begränsad till kassans egna medlemmar, men är därifrån utestängd den, som är i kassans eller någon dess styrelseledamots tjänst.

Jämlikt 46 § i sjukkasselagen äga revisorerna för registrerade sjukkassor att när som helst inventera sjukkassans alla tillgångar samt granska alla dess böcker, räkenskaper och andra handlingar med rätt att därvid tillika av styrelsen bekomma de upplysningar angående förvaltningen av kassan, som revisorerna i övrigt finna påkallade.

Tillsynsmyndigheten för registrerade sjukkassor tillkommer enligt 93 § i sjukkasselagen att övervaka, att dylik sjukkassas verksamhet står i överensstämmelse med nämnda lag och kassans stadgar ävensom i övrigt utövas på ändamålsenligt sätt; och har tillsynsmyndigheten i sådant hänseende bl. a. att tillhandagå med råd och upplysningar beträffande det lämpliga inrättandet av sjukkassas verksamhet samt att, då avvikelse från sjukkasselagen eller kassas stadgar befinnes förekomma eller eljest anledning till anmärkning mot kassas verksamhet föreligger, meddela kassan anvisning att vidtaga den åtgärd eller förändring av kassans verksamhet, som prövas erforderlig. Styrelse för registrerad sjukkassa är enligt 91 § i samma lag pliktig *att* för varje räkenskapsår inom viss tid från det revisorernas berättelse framlagts å sjukkassesammanträde till tillsynsmyndigheten ingiva styrelsens förvaltnings- och revisorernas granskningsberättelse samt avskrift av protokoll, upptagande de å sjukkassesammanträde i anledning av nämnda handlingar fattade beslut, *att* i förekommande fall ofördröjligen lämna tillsynsmyndigheten av densamma infordrade ytterligare upplysningar, *samt att* när som helst bereda tillsynsmyndigheten eller dess ombud tillfälle att inventera kassans medel samt att granska dess räkenskaper och övriga handlingar.

Ovan återgivna bestämmelser i sjukkasselagen angående utseende av revisorer överensstämma i det hela med motsvarande bestämmelser i lagen om understödsföreningar den 27 juni 1912 och lagen om ekonomiska föreningar den 22 juni 1911, dock att sistnämnda lag — i likhet med vad fallet är beträffande lagen om aktiebolag den 12 augusti 1910 — tillika innehåller stadgande om rätt för registrerad ekonomisk förening eller en viss minoritet av dess medlemmar att hos offentlig myndighet (vederbörande länsstyrelse)

påkalla utseende av en revisor att jämte övriga revisorer deltaga i dem åliggande granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper eller i granskning av vissa räkenskaper.

Under förarbetena till gällande sjukkasselag var fråga om införande av ett motsvarande stadgande jämväl i denna lag under övervägande. I motiverna till det av särskilda sakkunniga den 30 juni 1909 avgivna förslag till lag om registrerade sjukkassor anföres härom följande: En dylik rätt skulle närmast tjäna till att försäkra om en sakkunskap och grundlighet vid revisionens verkställande, som eljest icke alltid kunde med säkerhet påräknas, eller ock till att bereda minoriteten skydd mot majoritetens maktmissbruk därutinnan, att den utsåge revisorer, som saknade vilja eller förmåga att meddela tillförlitliga upplysningar om den ekonomiska ställningen och det sätt, varpå styrelseuppdraget utförts. För sjukkassorna syntes emellertid fastställandet av en rätt, sådan som den nu nämnda, icke vara erforderligt. Förutsåge sjukkassa behovet av revisorer med särskilda kvalifikationer eller förefunnes eljest på förhand något intresse, som gjorde ett utom kassans inflytande stående val av revisor önskvärt, borde den i lagförslaget anvisade utvägen att i stadgarna föreskriva om annat sätt för utseende av revisorer än medelst val å sjukkassesammanträde anlitas. I de fall åter, där denna utväg ej stode till buds eller begagnats, borde tillsynsmyndighetens övervakande verksamhet erbjuda såväl sjukkassan i dess helhet som en minoritet inom densamma nödigt skydd mot missgrepp eller maktmissbruk från styrelsens sida.

Enligt vad utskottet inhämtat har den i sjukkasselagen medgivna rätten att låta revisorer utses i annan ordning än genom val å sjukkassesammanträde ej hittills föranlett, att tillsynsmyndigheten för registrerade sjukkassor medelst bestämmelse i någon dylik kassas stadgar bemyndigats att utse revisor för sådan kassa.

Förebilder i andra lagar till den i motionen föreslagna tilläggsbestämmelsen.

En bestämmelse av liknande innehåll med den i förevarande motion föreslagna återfinnes i lagen om försäkringsrörelse den 25 maj 1917, vars 227 § innehåller följande, försäkringsbolag avseende stadgande: "Försäkringsinspektionen äger förordna en revisor att med de av bolaget utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper. Den sålunda förordnade revisorn äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av Konungen."

En motsvarande bestämmelse fanns intagen jämväl i den tidigare lagen om försäkringsrörelse av den 24 juli 1903, dock däri begränsad att gälla allenast sådana under lagen fallande bolag, som dreve livförsäkringsrörelse.

I det jämväl sjukkassor omfattande förslag till lag om understödsför-

eningar, vilket av särskilda kommitterade avgavs den 2 december 1905 utan att dock sedermera föranleda förslag i ämnet till riksdagen, fanns, efter förebilden i 1903 års lag om försäkringsrörelse, en liknande bestämmelse upptagen med avseende å förening, som drev livförsäkringsrörelse, i det att tillsynsmyndigheten för understödsföreningar enligt samma lagförslag skulle äga att beträffande förening av förenämnda slag förordna en revisor att med de av föreningen utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper.

Motion I: 50 av samma motionär vid årets riksdag i likartat syfte.

Till vinnande av det med förevarande motion avsedda syftet att få åvägabragt en mera effektiv kontroll från statens sida över registrerade sjukkassor har samme motionär i en annan vid innevarande riksdag väckt motion (I: 50) i anslutning till ett av socialstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 september 1922 framställt förslag hemställt, att erforderliga medel måtte beviljas till inrättande å socialstyrelsens byrå för sjukkasseväsendet m. m. av en sekreterartjänst, vars innehavare skulle hava till huvudsaklig uppgift att företaga inspektion av sjukkassor. Enligt vad i sistberörda motion uppgivits har alltifrån sjukkassebyråns tillkomst allenast ett 30-tal sjukkassor eller lokalavdelningar av sådana blivit från byråns sida underkastade lokal inspektion, därav omkring 20 efter den 1 juli 1921, då genom av Kungl. Maj:t för ändamålet anvisade medel en tillfällig förstärkning av arbetskrafter å byrån vanns för någon tid framåt. Inom ej mindre än hälften av de efter sistnämnda dag undersökta kassorna skall enligt uppgift i samma motion vid inspektionerna hava konstaterats förskingringar, i ett fall uppgående till belopp av nära en halv miljon kronor, varvid dock är att märka, att flertalet av dessa inspektioner företagits i sådana fall, där sjukkassebyrån blivit underkunnig om eller haft anledning befara, att oegentligheter förelåge.

Enligt vad statsverkspropositionen till innevarande riksdag, femte huvudtiteln (s. 25), utvisar, har vid föredragning av socialstyrelsens förenämnda framställning vederbörande departementschef väl funnit anställandet av ytterligare arbetskraft av kvalificerad art å sjukkassebyrån vara önskvärt, särskilt för möjliggörande av en mera omfattande inspektion och revision av sjukkassornas verksamhet och räkenskaper, men av statsfinansiella skäl förklarat sig ej nu kunna förorda förslaget därom, därvid departementschefen dock uttalat, att om någon förstärkning av byråns arbetskrafter skulle visa sig ofrånkomlig, Kungl. Maj:t torde jämväl framdeles kunna, på sätt under 1922 ägt rum, av huvudtitelns anslag till extra utgifter anvisa medel inom angivet belopp till viss revision av sjukkassornas räkenskaper.

Statsutskottet, till vilken motionen I: 50 för förberedande behandling hänvisats, har i utlåtande, nr 5, under uttalande av sin anslutning till depar-

tementschefens ovan återgivna ståndpunkt i frågan förklarat sig ej kunna tillstyrka den i motionen gjorda hemställan.

Yttranden i ämnet av sjukkassenämnden och socialstyrelsen.

På sätt av socialstyrelsens vid utskottsutlåtandet såsom bilaga fogade yttrande framgår, har frågan om statslig kontroll över sjukkassors räkenskaper och förvaltning utöver den inspektionsverksamhet, som sjukkassebyrån är i tillfälle att genom sin egen personal direkt utöva, av socialstyrelsen förelagts till behandling av sociala rådets sektion för sjukkasseväsen (sjukkassenämnden) vid dess sammanträde under fjolårets höst. Sektionen har därvid enhälligt såsom sin mening uttalat, *att* med hänsyn till särskilt de senare årens erfarenheter en effektiv tillsyn över sjukkassornas räkenskaper och förvaltning vore av behovet påkallad, *att* i sådant hänseende syntes böra tagas i övervägande, huruvida icke särskilda av staten avlönade revisorer borde ställas till socialstyrelsens förfogande för verkställande av revisioner på ort och ställe, *samt att* i varje fall vore nödigt, att i sjukkasselagen stadgades befogenhet för tillsynsmyndigheten att, där så av förhållandena påkallades, uppdraga åt lämpliga personer, bosatta inom ifrågakommande sjukkassors verksamhetsområden, att jämte de av respektive kassor utsedda revisorer deltaga i de årligen försiggående revisionerna inom sjukkassorna.

Socialstyrelsen har i sitt till utskottet avgivna yttrande — under framhållande av att en så omfattande åtgärd som ställandet av ett antal fullt kvalificerade, officiella sjukkasserevisorer till socialstyrelsens förfogande för vinnande av en fullt sakkunnig och planmässig granskning av sjukkassornas räkenskaper och förvaltning på grund av det nuvarande ekonomiska läget och då frågan om införandet av obligatorisk sjukförsäkring fortfarande stode på dagordningen uppenbarligen ej nu kunde ifrågasättas — för sin del förordat det i förevarande motion innefattade förslaget om rätt för tillsynsmyndigheten att för respektive sjukkassor förordna särskild revisor, såsom enligt styrelsens mening varande av stor betydelse och möjliggörande en mera betryggande kontroll över sjukkasseverksamheten.

Utskottet.

I likhet med motionären samt sjukkassenämnden och socialstyrelsen finner utskottet det vara önskvärt, att åtgärder vidtagas till ernående av en förbättrad kontroll från det allmännas sida över registrerade sjukkassors förvaltning och räkenskaper. Av de i det föregående berörda utvägar, som för ändamålet kunna tänkas erbjuda sig, har den, som avser en förstärkning av arbetskrafterna å sjukkassebyrån inom socialstyrelsen, av vederbörande utskott avstyrkts. Ej heller förslaget att inom sjukkassebyrån låta anställa ett antal statsavlönade, särskilda revisorer för verkställandet av lokala revi-

sioner efter tillsynsmyndighetens anvisningar och i enlighet med av denna uppgjord plan synes på av socialstyrelsen anförda skäl nu kunna förverkligas. Den av motionären för ändamålet föreslagna utvägen att genom ett tillägg till sjukkasselagen tillförsäkra tillsynsmyndigheten rätt att i förekommande fall förordna särskild revisor att med de av en sjukkassa utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och sjukkassans räkenskaper har, såsom av den föregående redogörelsen framgår, stöd av sjukkassenämndens enhälliga uttalande och torde på grund härav kunna förutsättas uppbäras av en allmän uppfattning inom sjukkasserörelsen. Med fästat avseende härå samt med hänsyn till det obestridliga intresse, som det allmänna har av att sjukkasserörelsen handhaves på ett för medlemmarna fullt betryggande sätt, finner utskottet sig i likhet med socialstyrelsen böra tillstyrka, att till sjukkasselagen fogas en bestämmelse av ovan angivna innehåll. Rörande tillämpningen av en dylik bestämmelse vill utskottet framhålla, att det givetvis icke borde bliva fråga om att samtliga sjukkassor skulle årligen underkastas sådan förstärkt revision, utan att denna komme att årligen omfatta allenast ett mindre antal kassor. Att göra bestämmelsens tillämpning beroende av framställning därom från vederbörande sjukkassor själva har synts utskottet mindre lämpligt, då ett sådant påkallande lätteligen skulle kunna ingiva allmänheten misstroende mot vederbörande kassas soliditet.

Beträffande frågan om ersättningen till nu avsedd revisor har motionären föreslagit, att arvode till denne skulle utgå av vederbörande sjukkassas medel och till belopp, som bestämdes av tillsynsmyndigheten. Enligt föreliggande referat från överläggningarna vid förenämnda sammanträde med sjukkassenämnden har därvid ock förutsatts, att vederbörande sjukkassa skulle hava att bekosta ifrågavarande arvode. Såsom av socialstyrelsens till utskottet avgivna yttrande framgår, har emellertid av nämnda styrelse uttalats en viss tveksamhet å denna punkt. Då, såsom utskottet ovan anfört, det icke torde bliva fråga om att mer än ett mindre antal sjukkassor årligen skulle göras till föremål för revision av på nu föreslaget sätt utsedd revisor och då sådan i flertalet fall torde kunna utses bland personer, som äro bosatta å den ort, där sjukkassan har sitt säte, anser utskottet, att de av den ifrågasatta anordningen betingade kostnaderna icke kunna bliva för sjukkassorna nämnvärt betungande. Om ock ur principiell synpunkt skäl kunna anföras för att kostnaden för den av statens tillsynsmyndighet föranstaltade kontrollen över registrerade sjukkassor bör falla enbart å statsverket, anser sig dock utskottet med hänsyn till de betydande statsunderstöd, som utgå till dylika sjukkassor, böra giva sin tillstyrkan till förslaget jämväl i förevarande del. Grunderna för arvodets utgående torde dock, på sätt socialstyrelsen föreslagit, lämpligen böra bestämmas av Kungl. Maj:t.

Socialstyrelsen har i sitt förenämnda yttrande framhållit såsom sin mening, att en med den föreslagna likalydande bestämmelse borde intagas jämväl i 80 § i lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar; och har styrelsen till stöd härför framhållit, att sjukkasse- och understödsverksamheten ofta utövades i så intimt samband, att en revision, som vore begränsad till endast endera av dessa verksamhetsgrenar, skulle bliva mer eller mindre illusorisk. Enligt vad utskottet inhämtat lärer beträffande 34 sjukkassor verksamheten utövas under gemensam förvaltning med en närstående understödsförening. Ehuru sålunda avsedda sjukkassor och understödsföreningar sammanlagt hava ett stort medlemstal och en avsevärd kapitalbehållning, utgöra de dock endast en bråkdel av hela antalet dylika kassor och föreningar, i det att sjukkassorna för närvarande uppgå till 1,312 och understödsföreningarna till 240. Utskottet har vid nu angivna förhållande funnit ifrågavarande omständighet icke med nödvändighet betinga den föreslagna anordningens utsträckande till jämväl understödsföreningarna. Den lokala inspektionsverksamhet, som sjukkassebyrån genom sina egna tjänstemän eller särskilt förordnade ombud är i tillfälle att direkt utöva över sjukkassor, torde, i den mån så synes lägligt, kunna inriktas å fall, där gemensam förvaltning med understödsföreningar föreligger. Att med anledning av förevarande, enbart sjukkassor avseende motion föreslå införandet av en bestämmelse av enahanda lydelse jämväl i lagen om understödsföreningar synes utskottet möta betänkligheter i den av socialstyrelsen framhållna omständigheten, att dylika föreningar icke åtnjuta något som helst statsunderstöd.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion måtte för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse av 91 § i lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor.

Härigenom förordnas, att 91 § i lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor skall erhålla följande ändrade lydelse:

91 §.

Det åligger — — — — — — — verksamhet under året.

Finner tillsynsmyndigheten — — — — — av styrelsen.

Sjukkassas styrelse — — — — — — — — — — — — till sjukkassesammanträde.

Tillsynsmyndigheten äger förordna en revisor att med de av sjukkassan utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och sjukkassans räkenskaper. Sålunda förordnad revisor äge av kassan uppbära arvode till belopp, som enligt av Konungen fastställda grunder bestämmes av tillsynsmyndigheten.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Stockholm den 6 april 1923.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Bror Petrén*, *von Sydow*, greve *Spens*, *Tjällgren* och *Sigfrid Hansson*, fröken *Hesselgren* samt herrar *Franzén* och *Wahl**,
från andra kammaren: herrar *Hagman**, *Karlsson* i Gasabäck, *Hage**, *Nilsson* i Vibberbo, *Holmström* i Stockholm, *Carlsson* i Solberga*, *Svensson* i Skönsberg och *Sundling*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Karlsson* i Gasabäck.

Bilaga.

Stockholm den 9 februari 1923.

Till riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 26 januari 1923 anbefalld avgiva och till utskottet senast den 9 februari 1923 överlämna yttrande över en inom riksdagens första kammare väckt motion, nr 57, om åstadkommande av ökad kontroll över sjukkassor, får socialstyrelsen härmed anföra följande.

Det ändamål — åstadkommande av ökad kontroll över sjukkassor — som avses med förevarande motion, har sedan länge varit föremål för styrel-

sens uppmärksamhet. I utlåtande till Kungl. Maj:t den 6 juni 1921 angående behov av ökad arbetskraft å styrelsens tredje byrå (byrån för sjukkasseväsen m. m.) framhöll sålunda styrelsen såsom motiv för en dylik förstärkning bland annat, att sjukkasselagen förutsatte, att genom tillsynsmyndighetens försorg inspektioner och revisioner av vederbörande kassors verksamhet och förvaltning verkställdes på ort och ställe. Utan att dylika lokala revisioner ägde rum något så när regelbundet och i större omfattning än ditintills varit fallet, kunde tillsynen icke göras effektiv.

Till följd av denna framställning bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 22 juni 1921 styrelsen att å tredje byrån för tiden från och med den 1 juli 1921 tillsvidare till och med utgången av samma år förordna en extra sekreterare. En framställning från styrelsen om enahanda bemyndigande även för år 1922 bifölls dock av Kungl. Maj:t endast i så måtto, att Kungl. Maj:t ställde medel till styrelsens förfogande för förstärkning av styrelsens arbetskrafter för viss revision av sjukkassors räkenskaper.

I sin framställning till Kungl. Maj:t den 27 september 1922 angående anslagsäskanden till 1923 års riksdag har styrelsen ånyo framlagt förslag om anställande bland annat för förevarande uppgift å byrån för sjukkasseväsendet m. m. av en extra sekreterare med juridisk kompetens. Vid föredragning av framställningen i denna del inför Kungl. Maj:t har emellertid statsrådet och chefen för socialdepartementet, såsom framgår av statsverkspropositionen, förklarat sig visserligen finna anställandet av ytterligare arbetskraft av kvalificerad art å byrån vara önskvärt, men att han, med hänsyn till nödvändigheten att under rådande förhållanden så mycket som möjligt begränsa personalen inom de centrala ämbetsverken, icke nu kunde förorda styrelsens ifrågavarande förslag.

Antalet registrerade och i verksamhet varande sjukkassor utgör för närvarande (februari 1923) 1,312 och antalet registrerade understödsföreningar, för vilka ju styrelsen likaledes är tillsynsmyndighet, 240. Det ligger därför i öppen dag, att, även med den ovan berörda förstärkningen av arbetskrafterna å styrelsens tredje byrå, en förstärkning, vilken ju, såsom styrelsens ovan åberopade framställningar utvisa, kräves med hänsyn även till andra än här berörda inspektions- och revisionsuppgifter, den inspektion och kontroll, som kan utövas direkt genom byråns personal, icke kan bliva för ändamålet fullt tillräcklig. Den direkt genom styrelsen utövade inspektions- och kontrollverksamheten torde sålunda behöva kompletteras genom en mera regelbunden och fortlöpande revision, utövad direkt på platsen och av därtill av styrelsen förordnade personer.

Frågan om en förbättrad kontroll över sjukkassors och understödsföreningars räkenskaper och förvaltning har av styrelsen förelagts till behandling av sociala rådets sektion för sjukkasseväsen den 22—23 september och dess sektion för understödsföreningar den 13 november 1922. Båda sektionerna framhålla i sina uttalanden, som här bifogas, önskvärdheten av, att en mera effektiv och betryggande kontroll över respektive sammanslutningars räkenskaper och förvaltning komme till stånd. Sjukkassesektionen uttalade sig dessutom bestämt för en anordning av den innebörd, som i förevarande motion avses.

För att möjliggöra ett fullt effektivt övervakande av den av de registre-

rade sjukkassorna och understödsföreningarna utövade verksamheten vore otvivelaktigt mest önskvärt, att tillsynsmyndigheten här i Sverige på samma sätt som sjukkasseinspektoratet i Danmark erhölle till sitt förfogande ett mindre antal fullt kvalificerade officiella sjukkasserevisorer med uppgift att efter tillsynsmyndighetens anvisningar och i enlighet med av den uppgjord plan på ort och ställe verkställa revision av sjukkassornas och understödsföreningarnas räkenskaper och förvaltning. På detta sätt skulle det bliva möjligt att, såsom sker i fråga om de erkända sjukkassorna i Danmark, underkasta samtliga sjukkassor och understödsföreningar en fullt sakkunnig, tid efter annan återkommande revision och granskning. På grund av det nuvarande ekonomiska läget och då frågan om införandet av obligatorisk sjukförsäkring fortfarande står på dagordningen, kan dock en så omfattande åtgärd uppenbarligen icke nu ifrågasättas.

I anslutning till sjukkassesektionens inom sociala rådet ovan åberopade uttalande föreslår nu motionären, att tillsynsmyndigheten skulle genom tillägg till 91 § i sjukkasselagen i fråga om sjukkassorna tillerkännas samma befogenhet som jämlikt försäkringslagen tillkommer försäkringsinspektionen, nämligen att förordna revisor att med de av kassan utsedda revisorerna deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och kassans räkenskaper. Den sålunda förordnade revisorn skulle av kassan uppbära arvode till belopp, som tillsynsmyndigheten ägde fastställa.

En bestämmelse av den art, som här föreslås, skulle utan tvivel vara av stor betydelse och möjliggöra en mera betryggande kontroll över sjukkasseverksamheten. Dock borde enligt styrelsens mening en häremot svarande bestämmelse intagas jämväl i 80 § av lagen om understödsföreningar den 29 juni 1912. Bortsett därifrån, att det allmänna måste anses ha ett intresse av att även den på självhjälp grundade ömsesidiga understödsverksamheten handhaves på ett för medlemmarna fullt betryggande sätt, utövas nämligen sjukkasse- och understödsverksamheten ofta i så intimt samband med varandra, att en revision, som vore begränsad till endast endera av dessa verksamhetsgrenar, ofta skulle bliva mer eller mindre illusorisk.

Jämlikt 91 § sjukkasselagen och 80 § understödsföreningslagen äger visserligen tillsynsmyndigheten redan nu befogenhet att låta genom ombud verkställa där omförmälda inventeringar och granskningar. I enstaka undantagsfall har styrelsen ock ansett sig böra begagna sig av denna utväg och förordnat en utom verket stående person att tillsammans med en styrelsens egen tjänsteman verkställa mera omfattande granskningsuppdrag. Att i större utsträckning anlita denna utväg är emellertid uteslutet redan med hänsyn till kostnaderna.

Styrelsen vill därför för sin del förorda det i motionen framställda förslaget om rätt för tillsynsmyndigheten att förordna en revisor att med de av sjukkassan utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och sjukkassans räkenskaper. På skäl, som ovan anförts, anser emellertid styrelsen att enahanda befogenhet bör tillerkännas styrelsen ifråga om de under dess tillsyn stående understödsföreningarna.

Däremot kan styrelsen icke annat än känna sig tveksam inför förslaget, att arvode till den sålunda förordnade revisorn skulle utgå av kassans medel och till belopp, som tillsynsmyndigheten ägde bestämma. Då Kungl. Maj:t

av hänsyn till statsfinansernas nuvarande läge ansett sig nödsakad att indraga det så kallade extra statsbidraget, skulle det måhända på åtskilliga håll betraktas som en obillighet mot sjukkasserörelsen, om sjukkassorna under dessa förhållanden förklarades skyldiga att av egna medel bestrida kostnaderna för de av tillsynsmyndigheten förordnade revisorerna. Vad särskilt understödsföreningarna beträffar må dessutom framhållas, att denna understödsverksamhet icke åtnjuter något som helst understöd av allmänna medel.

Att överlämna åt tillsynsmyndigheten att själv bestämma angående arvodesbeloppen synes icke heller lämpligt. I varje fall synas de grunder, efter vilka dessa belopp må beräknas, böra fastställas av Kungl. Maj:t.

GUNNAR HUSS.

Theofil Andersson.

Transumt.

Protokoll

hållet vid sammanträde med sociala rådets sektion för sjukkasseväsen den 22 och 23 september 1922.

— —

Därefter beslöts, att sektionen på grundvalen av de meningar, som under diskussionen framkommit, skulle i ämnet göra ett särskilt uttalande till protokollet över sammanträdet. Uttalandet ifråga finnes återgivet i bilaga II till protokollet.

— —

Med stöd av särskilt de senare årens erfarenheter uttalar sektionen såsom sin mening att en effektiv tillsyn över sjukkassornas räkenskaper och förvaltning är av behovet påkallad. För att en dylik kontroll må bliva möjlig bör sjukkassebyrån sättas i tillfälle att i vida högre grad än vad hittills varit möjligt ägna sin uppmärksamhet åt den jämlikt 93 § sjukkasselagen tillsynsmyndigheten åliggande skyldigheten att övervaka sjukkassornas verksamhet. En fullt tillfredsställande kontroll över sjukkasseverksamheten torde dock enligt sektionens förmenande icke kunna åstadkommas, med mindre även andra anordningar för ändamålet träffas. I sådant hänseende synes böra tagas i övervägande, huruvida icke särskilda, av staten avlönade revisorer böra ställas till socialstyrelsens förfogande för verkställande av revisioner på ort och ställe av sjukkassornas räkenskaper. I varje fall vore enligt sektionens mening önskvärt eller till och med nödvändigt, att i sjukkasselagen stadgades befogenhet för tillsynsmyndigheten, att, där så av förhållandena påkallas, uppdraga åt lämpliga personer, bosatta inom ifrågakommande sjukkassors

verksamhetsområden, att jämte de av resp. kassor utsedda revisorer deltaga i de årligen försiggående revisionerna inom sjukkassorna.

— —

Vidimeras ex officio:
Holger Erh. Areschoug.

Transumt.

Protokoll

hållet vid sammanträde med sociala rådets sektion för understödsföreningar den 13 november 1922.

— —

På ordförandens hemställan, att sektionen ville sammanfatta sin mening rörande den föreliggande frågan beslöt sektionen att göra följande uttalande till protokollet:

Sektionen finner önskvärt, att en mera effektiv och betryggande kontroll över understödsföreningarnas förvaltning och räkenskaper kommer till stånd. I fråga om huru detta önskemål bäst skall kunna realiseras, vill sektionen särskilt framhålla betydelsen av, att en så ingående och vidsträckt kontroll som möjligt utövas från tillsynsmyndighetens sida. Därvid torde det tillsvidare böra stanna vid ett utnyttjande av de möjligheter, vilka understödsföreningslagen redan nu anvisar. Bland de utvägar, vilka under sådana förhållanden kunna ifrågakomma vill sektionen framhålla dels inspektion genom tillsynsmyndighetens tjänstemän eller särskild inventering och revision genom annan, av tillsynsmyndigheten för tillfället utsedd, lämplig person, dels vidare utsändande av cirkulär till föreningarna, innefattande råd och anvisningar med avseende å verkställandet av inom föreningarna förekommande revisioner, dels införskaffande av upplysningar rörande föreningarnas verksamhet — i den mån de föreskrivna statistiska uppgifterna härutinnan befinnas otillräckliga — bland annat från de banker, i vilka föreningarnas tillgångar äro placerade, dels slutligen ett lämpligt användande av pressen.

— —

Vidimeras ex officio:
Holger Erh. Areschoug.

A.-B. Hasse W. Tullbergs Boktryckeri, Stockholm 1923.